

Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, Virje

Mali razgovorni bajaško-virovski rječnik

Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, Virje

Za nakladnika: Marica Cik Adaković, ravnateljica

Riječi odabrali učenici OŠ prof. Franje Viktora Šignjara, Virje:

5. a i 5. b razreda (školska godina 2022./2023.), 6. a i 6. b razreda (školska godina 2023./2024.).

Crtili: Dominik Balog, Martina Bogdan, Toni Bogdan, Gabriel Horvat, Gabrijel Horvat, Jasmin Oršoš, Mirela Oršoš i Valentina Oršoš.

Urednice i idejne začetnice: Ivana Dautanec, prof. i Katarina Franjo, prof.

Koordinatorica programa Mali razgovorni bajaško-virovski rječnik: Nataša Sušanj, dipl. učiteljica

Suradnici: dr. sc. Petar Radosavljević, Đurđica Krčmar Zalar, prof.

Lektorica: Danijela Sunara-Jozek, prof.

Kontrolno čitale: Sanja Balog, Sonja Kalanj, prof. i Marica Cik Adaković, prof.

Grafičko oblikovanje: Tomislav Turković, mag. diz.

Tisak: Tiskara Horvat, Bjelovar

U virovskim razgovornim riječima korišteni su dijalektološki znakovi koje je osmislio Peter Weiss u Znanstvenoistraživačkom centru SAZU-a u Ljubljani.

ISBN 978-953-57800-5-2

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice pod brojem

Program *Mali razgovorni bajaško-virovski rječnik* financiran je sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja.

 REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo znanosti i
obrazovanja

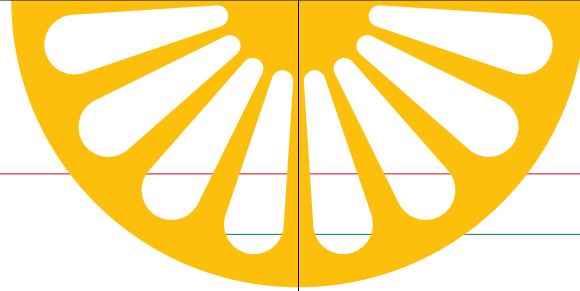

Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, Virje

Mali razgovorni bajaško-virovski rječnik

VIRJE, 2023.

Uvod

Učenici iz Virja žive u istom zavičaju, istoj Domovini, idu u istu školu, govore istim službenim jezikom, ali svi ne pripadaju istoj kulturi, nisu iste nacionalnosti i ne govore istim materinskim jezikom i to su bogatstva koja treba istražiti, o kojima treba učiti te ih predstaviti. Jezik je živ i s vremenom se mijenja, na njega utječu različiti čimbenici sa strane. U Virju se govori kajkavskim narječjem, točnije Virovci govore virovskom kajkavštinom. Stariji i mlađi žitelji govore i pišu drugačijom kajkavštinom. Slično je i s Romima koji su se doselili u Virje. Učenici romske nacionalne manjine u svojim obiteljima govore bajaškim dijalektom rumunjskog jezika. Njihov bajaški dijalekt, kojim govore i pišu, generacijski se razlikuje. Zapisane su riječi koje u svakodnevnoj komunikaciji koriste učenici i njihovi roditelji.

Rječnik je podijeljen u područja koja smatramo da će pomoći našim učenicima i njihovim roditeljima u svakodnevnoj i javnoj komunikaciji. Cjeline unutar spomenutoga rječnika podijeljene su na sljedeće kategorije: Riječi i izrazi važni za kulturno ophođenje u svakodnevnoj komunikaciji, Domaćinstvo, Hrana, Brojevi, Dijelovi tijela, Odjeća i obuća, Modni dodatci / nakit, Okoliš, Povrće i voće, Životinje i Škola.

Prikupljene riječi klasificirane su u tri stupca: 1. bajaške razgovorne riječi, 2. virovske razgovorne riječi i 3. hrvatske standardne riječi. Tekstualni dio prate učenički crteži koji svim dobnim skupinama omogućuju jednostavnije razumijevanje Rječnika, a svakako pridonose njegovoj vizualnoj kvaliteti i autentičnosti.

Rječnikom se želi ukazati na važnost očuvanja kulturnog jezičnog nasljeđa našeg područja, tj. zavičajnih govora – razgovornog virovskog bajaškog dijalekta i virovske kajkavštine. U korpusu virovske kajkavštine zapisali smo i namjerno ostavili određene riječi koje učenici u svakodnevnoj komunikaciji danas rjeđe rabe. One su dio naše jezične kulturne baštine i upravo ih ovim programom i Rječnikom želimo očuvati. Profesorica fonetike Danijela Sunara-Jozek u virovskim razgovornim riječima označila je izgovor pojedinih glasova koji se razlikuje od standardnoga izgovora. Riječi je izgovarala Đurđica Krčmar Zalar, prof. čiji je virovski izgovor između nekadašnjeg izgovora koji rabe samo najstariji Virovci i današnjega koji rabe mlađi naraštaji koji od rođenja govore virovskom kajkavštinom, ali su sve više pod utjecajem hrvatskoga standardnoga jezika. U bajaškim riječima glasovne osobitosti označio je dr. sc. Petar Radosavljević. Rječnik je nastao u sklopu projekta *Identitet, kultura, nacionalnost, zavičaj i domovina* koji u našoj školi provodimo od školske godine 2022./2023. i dio je Školskoga kurikulumu (vidljivo na poveznici <http://os-fvsignjara-virje.skole.hr/skola/dokumenti>). Program *Mali razgovorni bajaško-virovski rječnik* prijavili smo na *Javni poziv za sufinanciranje posebnih programa nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2023. godini* koji je raspisalo Ministarstvo znanosti i obrazovanja te je Rječnik u sklopu našeg programa financiran sredstvima Ministarstva. Ovi jezično-kulturni resursi primarno su namijenjeni učenicima osnovnoškolske dobi, ali mogu ih koristiti i druge skupine učenika i odraslih govornika ovih izričaja s ciljem usavršavanja svojih jezičnih mogućnosti na materinskom jeziku s jedne strane te usavršavanja znanja hrvatskoga jezika s druge.

Ivana Dautanec
Katarina Franjo

Riječi i izrazi važni za kulturno oplođenje u svakodnevnoj komunikaciji

Nacrtała učenica Mirela Oršoš, 6. a.

Bună zuva!
Bună điminjaca!
Bună sara!
Kum ċi ċem?
Ju mă ċem...
Ju kust îm...
Kum ješč?
Ku šinj kušč?
A me obitelj faši mama, tata šî frac.
Ĉi plak!
Ju plak să mă duk îm iškulă.
Ju mălînk măr.
Ju plak pã učiteljicã.
Dușec să vă învăcec.
Kari ocjena aj kãpãtat îm iškulă?
Du-ċi să ċi kulś.
Mîndru șãz.
Aj mîndrã limuzinã.
Ju plak să ċitãlesk.
Dã mînkat am avut zamã, karnji šî kãrboj.
Îmkuj uša!

Dober den!
Dobro jutro!
Dober večer!
Kak se zoveš?
Zovem se...
Živim vñ...
Kak si?
S kem živiš?
Moja familija so mama, tata i braća.
Imam te rad!
Z voljom idem v školu.
Ja jem jaboku.
Ja imam rada vučiteljku.
Počnete z včenjem.
Kojo si ocenjo dobila v školi?
Odi spat.
Mirno sedi.
Imaš lepoga avta.
Ja rada čitam.
Za obed smo imeli juhu, meso i krumpira.
Zapri vrata!

Dobar dan!
Dobro jutro!
Dobra večer!
Kako se zoveš?
Zovem se ...
Živim u ...
Kako si?
S kim živiš?
Moju obitelj čine mama, tata i braća.
Volim te!
Volim ići u školu.
Ja jedem jabuku.
Ja volim učiteljicu.
Krenite s učenjem.
Koju si ocjenu dobila u školi?
Idi spavati.
Mirno sjedi.
Imaš lijep auto.
Volim čitati.
Za objed smo imali juhu, meso i krumpir.
Zatvori vrata!

Domaćinstvo

Nacrtale učenice Martina Bogdan, 6. b i Mirela Oršoš, 6. a.

skón	stolęć	stolac
masă	stol	stol
kuhinjă	kăhinja	kuhinja
ublok	oblök	prozor
pat	postelj	krevet
lumină	svętlo, lăć	svjetlo
kuptor	peć	peć
uša	vrata	vrata
televizijă	televizija	televizija
klijštar	kăpica	ćaša
feringă	fęringa	zavjesa
pločicur	ploćice	ploćice
plafon	plafon	strop
kucît	nož	nož
furkă	vilica	vilica
ljingură	žlica	žlica
kadă	kada	kada
kindrenc	kređeņęć	ormar
tepij	tepih	tepih
slikă	slika	slika
polică	polica	polica
aramă	rama	okvir za slike
śas	vura	sat
đublarš	šreťroflin	novćanik
banji	peņęzi	novci

Hrana

Nacrtali učenici Jasmin Oršoš, 6. a i Gabrijel Horvat, 6. b.

špageći
pocă
karnji
sarmă
mazări dulși
verză ku karnji
fikat
žumăr
pălăcínś
mađaricur
kremšnjite
karnji dă pork
puj ku kărboj
pită

špagetlini
fileki
mešo
sarma
grah
slatko zelje z mešom
đigęrice
ęcvirki
palaćinke
mađarica
kremšnite
svinjetina, prasętina
picek z kręmperęm
kręh

špageti
tripice
meso
sarma
(slatki) grah
slatki kupus s mesom
jetrice
ćvarci
palaćinke
mađarica
kremšnite
svinjetina, prasetina
piletina s krumpirom
kruh

Nacrtao učenik Toni Bogdan, 6. a.

Brojevi

unu	jeden	jedan
doj	dva	dva
tri	tri	tri
patru	četiri	četiri
šinjs	pet	pet
šasā	šest	šest
šapći	sedem	sedam
opt	ošem	osam
nóvā	devet	devet
zėši	dešet	deset

Nacrtała učenica Valentina Oršoš, 6. a.

Dijelovi tijela

BAJAŠKE RAZGOVORNE RIJEČI

VIROVSKE RAZGOVORNE RIJEČI

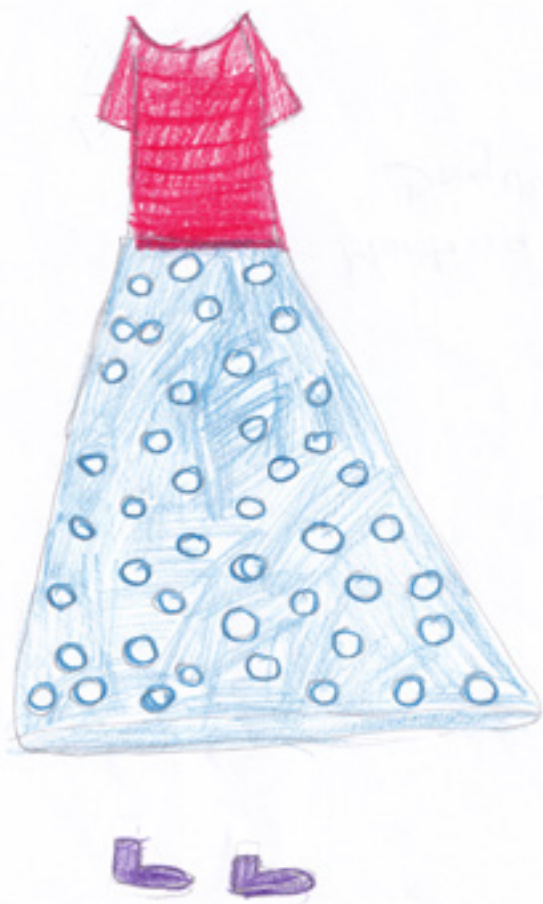
HRVATSKE STANDARDNE RIJEČI

Nacrtao učenik Gabrijel Horvat, 6. b.

kap	glava	glava
pišor	noga	noga
mîňă	rŕka	ruka
oć	jŕko	oko
nas	nos	nos
ureći	vŕho	uho
đinc	zŕbi	zubi
ljimbă	jėzik	jezik
zezići	prsti	prsti
kur	rit	stražnjica
barbă	brada	brada
kičmă	kičma	kraljeznica
kot	lakt	lakat
buzlje	vŕsnice/ćŕbe	usnice
gură	zŕbi/lampe	usta
koščilje	kŕstje	kosti
zezićilje dă pišor	prsti na nogaj	nožni prsti
gărcan	vrat	vrat
žilurlje	žile	žile
kosti	rebra	rebra
burik	popėk	pupak
ćićă	ćećek	dojka
trepavicur	trepavica	trepavica
pelji	kŕža	koža
und	nofti	nokti
đinući	kŕleno	koljeno

Odjeća i obuća

Nacrtała učenica Martina Bogdan, 6. b.

BAJAŠKE RAZGOVORNE RIJEČI

majčā
grudnjak
šorik
trinerkā
izmanā
taje
štronfinj
šubā
dres
šos
haljinā
šlāp
natikače
sandale
štiklice
bambućur

Modni dodatci / nakit

rajf
ućenj

VIROVSKE RAZGOVORNE RIJEČI

maja
grudnjak
lače
treņerka
gače
tajice
štomfi
jakna
lačice
suknja, šos
klajda, haljina, sukња
patike
natikače, cipele
sandale, cipele
cipele
krokse, cipele

rajf
jočaljē

HRVATSKE STANDARDNE RIJEČI

majica
grudnjak
hlače
trenirka
gače
tajice
čarape
jakna
kratke hlače
suknja
haljina
tenisice
natikače
sandale
štikle
kroksice

rajf
naočale

Okoliš

Nacrtali učenici Gabriel Horvat i Dominik Balog, 6. a.

Nacrtala učenica
Martina Bogdan, 6. b.

jarnă

Mi frig.

supadă

snjegović

sanke

đacă

sóri

oblak

zvijezdă

dugă

vară

tómňă

primăvară

apă

vînt

păduri

polji

maglă

pămînt

flor

zima

Zđeno mi je.

snęg

snęgovič

sanjke

led

sonce

oblak

zvezda

dondača

lęto

jęsen

pramalet

voda

vęter

šuma

mękota

męgla

zęmla

cvętje

zima

Hladno mi je.

snijeg

snjegović

sanjke

led

sunce

oblak

zvijezda

duga

ljet

jesen

proljeće

voda

vjetar

šuma

polje

magla

zemlja

cvijeće

Povrće i voće

Nacrtao učenik Gabrijel Horvat, 6. b.

BAJAŠKE RAZGOVORNE RIJEČI

murkoj
pîntružaj
kārboj
ljubenica
piparkā
krstavec
brokulā
salatrā
verzā
pičinjak
šapā
dubljek
paradikā
patlidan
tikvā
mazāri
mahunā
ciklā
aj
fafaronā
grašičā
mār
parā
kalankā
bananā
naranđi
strugur
širešā
višnji
smokvā
kivi
brockā
nukā
kupšunj
borovnic
alunj
limun

VIROVSKE RAZGOVORNE RIJEČI

mrkevca
petrožil
kromper
lubenica
paprika
vugorek
brokula
šalata
zelje
kokruz
luk
vaļjanka/turkinja
paradajz
patlidan
vaļjanka
grah
šparglin
rona
češnjek
feferone
grašek
jaboka
ruška
sliva
banana
naranča
grozdje
čeršnja
višnja
smokva
kivi
breskva
orej
jagode
borovnice
lešnjak
lemona

HRVATSKE STANDARDNE RIJEČI

mrkva
peršin
krumpir
lubenica
paprika
krastavac
brokula
salata
kupus
kukuruz
luk
bundeval
rajčica
patlidžan
tikva
grah
mahune
cikla
češnjak
feferone
grašak
jabuka
kruška
šljiva
banana
naranča
grožđe
trešnja
višnja
smokva
kivi
breskva
orah
jagoda
borovnice
lješnjak
limun

Životinje

Nacrtała učenica Valentina Oršoš, 6. a.

BAJAŠKE RAZGOVORNE RIJEČI

kînji
 kăcôvă
 mîcă
 šarpi
 vakă
 lup
 lisică
 medvjed
 rak
 pipirigă
 vrabuji
 šudik
 puj
 găjnă
 pîtkană
 zlatică
 kal
 mamujk
 arik
 šupîrkă
 brockă
 péšci

VIROVSKE RAZGOVORNE RIJEČI

cucək
 cucka
 mačka
 kača
 krava
 vuk
 lješica
 međved
 rak
 filipar
 ftič
 miš
 picək
 kokoš
 štakor
 božja ovčica (ofčica), bubamara
 konj
 majmun
 jež
 gušter
 žaba
 riba

HRVATSKE STANDARDNE RIJEČI

pas (muški)
 ženski pas (kuja)
 mačka
 zmija
 krava
 vuk
 lisica
 medvjed
 rak
 leptir
 ptica
 miš
 pilić
 kokoš
 štakor
 bubamara
 konj
 majmun
 jež
 gušter
 žaba
 riba

Škola

iškulă	škola	škola
učionică	razred	učionica
učitelju	vučitelj	učitelj
taškă	taška	školska torba
šiljilo	šiljilo	šiljilo
bilježnică	tęka	bilježnica
ravnalo	linjer	ravnalo
ljepilo	lepilo	ljepilo
papiroš	paper	papir

Nacrtao učenik Toni Bogdan, 6. a.

Nacrtała učenica Martina Bogdan, 6. b.

